

Nem zsidóbarát, emberbarát volt

/Szár Mária, Kisalföld, 2006-05-05/

A csornai premontreiek szombathelyi gimnáziumában Hermán Mihály Medárd egykori premontrei kanonokról termet neveztek el.

A csornai premontreiek szombathelyi gimnáziumában Hermán Mihály Medárd egykori premontrei kanonokról termet neveztek el dr. Schweitzer József nyugalmazott főrabbi jelenlétében. A csornai születésű Hermán Medárd a második világháború idején körülbelül száz zsidó származású üldözöttet mentett meg a deportálástól. Munkásságát és tetteit szinte alig ismerik, életútja és nemes tettei hosszú évekig ismeretlenek voltak még a csornai premontrei szerzetesek körében is.

A kanonok 1995-ös csornai újratemetése jelentette a fordulópontot, ugyanis akkor a szerzetes földi maradványai mellett a hagyatéka is a városba, a szerzetesek tulajdonába került. Az iratokat néhány évvel később Fazakas Zoltán Márton premontrei kanonok egy véletlen folytán kezdte tanulmányozni. Az ő kitartó kutatómunkájának köszönhetően derülhetett fény az egykori rendtárs embermentő cselekedeteire.

2003-ig ő volt az utolsó

Tőle tudjuk, hogy Hermán Mihály Medárdot 1912-ben, 25 évesen szentelték pappá és bizonyára kevesen tudják, hogy 2003-ig ő volt az utolsó csornai származású premontrei szerzetes. Az első világháború idején még Csornán tartózkodott, a második világháború azonban már a rend Jászberényhez közeli jánoshidai plébániáján érte. Itt megszervezte a gazdasági munkások szociális és betegellátását, amit egészen a háború végéig működtetni tudott és még azt követően is segítette a rászorulókat.

Élelmet is szállíttatott

Amikor megkezdődött a budapesti zsidók munkaszolgálatra való szállítása, Hermán Medárd a jánoshidai rendi gazdaságot hadiüzemmé nyilvánította, hogy minél több zsidó embert menthessen meg a deportálástól. A háború közepén pedig még a templomot is renováltatni kezdte, hiszen az építkezés volt az egyik legjobb hivatkozási alap arra, hogy elhurcolásra szánt embereket munkaszolgálatossá nyilvánítsanak. Felkereste a zsidó vezetőket, közvetített a munkaszolgálatosok és a pesti gettóban maradt családtagjaik között, és élelmet is szállíttatott nekik a fővárosba. A javarészt férfiakból álló munkaszolgálatosok életét lehetőségeihez mérten igyekezett emberibbé tenni.

„Intézkedett, hogy úgy a majorságban, mint a templomkertben elviselhető hajlékot kapjunk, tisztálkodhassunk. A gyatra, rendszerint késve érkező hivatalos kosztot rendszeresen kiegészítette, birkahúst, zsírt, kenyeret, gyógyszert adott” - olvasható a megmentettek egyik levelében, melyet a kanonok védelmében küldtek a Magyar Kommunista Párt jászberényi szervezetének.

1945-ben a front közeledése miatt a munkaszolgálatosokat Németországba akarták

szállítani. A plébános ekkor minden követ megmozgatott, hogy ezt megakadályozza. Először a jászberényi katonai parancsnoknál próbált felmentést kérni. Miután elutasították, a Honvédelmi Minisztériumban könyörögte ki, hogy a munkaszolgálatosok maradhassanak.

A harcok közeledtével aztán Jánoshidából bevonulási központ lett, és az egyik parancsnokhelyettesnek feltűnt a munkaszolgálatosokkal való emberi bánásmód - „az élelmezésük, a túl kényelmes elhelyezkedés, valamint a barátságos érintkezés” -, amit jelentett is a feletteseinek. De a kanonok addigi magatartásán ez mit sem változtatott. A katonai hatóságok ezt nyilván megtorolták volna, ha lett volna rá idejük, de akkorra megérkezett a kitelepítési kormánybiztos és menekülésre szólította fel a rendtagokat is.

Koncepció per: elmaradt

Hermán Medárd ekkor azt mondta: „Meneküljön, aki akar. Nekem a faluban, a nép mellett a helyem, az oroszoktól meg nincs mit félnem.” Ezek után szinte magától értetődő volt, hogy a kommunista hatóságok később koncepció per indítottak ellene, hiszen úgy gondolták, hogy aki ilyen mértékben ellen tudott állni a németeknek, az nyilván az ő rendszerüket is bomlasztani akarja majd. A megmentett zsidók kitartó közbenjárására és tiltakozására azonban a per nem folytatták le.

Miután a rend működését betiltották, elsősorban a fővárosban tevékenykedett egészen 1968-ban bekövetkezett haláláig. Exhumálás után hamvait 1995-ben temették újra a csornai Szent Antal-temető premontrei sírkertjében.

A premontreiek szombathelyi Szent Norbert Gimnáziumában, az április végén megrendezett emlékest volt az első igazi megemlékezés a kanonokra, melyen részt vett dr. Schweitzer József nyugalmazott főrabbi is. Az ünnepség keretében természet neveztek el Hermán Mihály Medárról, és az életét bemutató tablót helyeztek el tiszteletére. Fazakas Zoltán Márton elmondta: ez tekinthető az első lépésnek afelé, hogy hivatalos elismerésre terjesszék fel az egykori premontrei szerzetest, aki az egyik munkaszolgálatos szavaival élve „nem zsidóbarát, hanem emberbarát volt”.